

Nr. 5 • Januar 2003

Aftale om udvidelse af EU med ti lande

Det Europæiske Råds møde i København den 12.-13. december 2002 og den første tid efter selve optagelsen.

Rygterne havde svirret i pressen og i offentligheden under hele det danske formandskab. Ville Danmark være i stand til som formandsland i EU at lukke forhandlingerne med otte central- og øst-europæiske lande samt Malta og Cypern på topmødet i København i december 2002? Optimismen var stort set bevaret helt frem til topmødet, selv om flere ansøgerlande og EU i ny og næ havde vist tænder over for hinanden. Faktum blev, at det lykkedes det danske formandskab at realisere sloganet »Fra København til København«, hvilket henviser til, at optagelseskravene - de såkaldte Københavnskriterier - blev defineret, da Danmark sidste gang havde EU-formandskabet i 1993. På Det Europæiske Råds møde i København den 12.-13. december

2002 tráf EU-landenes stats- og regeringschefer nemlig beslutning om, at EU skal udvides med ti lande fra den 1. maj 2004. Landene er Cypern, Estland, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet, Slovenien, Den Tjekkiske Republik og Ungarn. Hvad angik Bulgarien og Rumænien hilste Det Europæiske Råd (DER) deres fremskridt velkommen og bekræftede hermed, at landene er på rette vej mod EU og dermed optagelse i 2007. Tyrkiet fik en dato for, hvornår DER vil lave en vurdering af, om Tyrkiet lever op til det politiske Københavnskriterium, nemlig på topmødet i december 2004.

Forhandlingerne med de ti

Slutforhandlingerne mellem EU - i praksis det danske EU-formandskab - og ansøgerlandene blev primært gennemført om fredagen (den 13. december). I løbet af fredagen forhandlede formandskabet bilateralt med de ansøgerlande, som på daværende tidspunkt stadig ikke var tilfredse med EU's tilbud.

De største problemer viste sig at være med Polen. I ugerne op til topmødet havde Polen ikke for alvor indledt slutforhandlingerne, og derfor kom de til mødet med flere udeståender. De største problemer i forhandlinger med Polen på selve topmødet var at få forbedret EU-medlemskabets betydning for statsbudgettet i de første år af Polens medlemskab. Problemet var, at Polens fulde bidrag til EU's budget begynder fra første medlemsdag, mens de positive effekter først viser sig efter nogle års medlemskab. Det betyder en belastning af Polens statsbudget, som den polske regering ikke kunne leve med. Derfor besluttede det danske formandskab at overflytte 1 mia. euro fra strukturfondsstøtte til direkte overførsler, hvilket afhjælper budgetproblemet for Polen. Denne manøvre betød ikke i sig selv flere penge til Polen, blot en overflytning af økonomiske midler fra en kasse til en anden.

Polen havde dog også et ønske om at få flere penge fra EU. Det imødekom formandskabet efter accept fra de øvrige EU-lande med 108 mio. euro i direkte overførsler samt nogle mindre indrømmelser på landbrugsområdet. For ikke at forskelsbehandle ansøgerlandene, fik de øvrige ansøgerlande herefter 300 mio. euro tilsammen samt enkelte øvrige indrømmelser.

Dermed blev prisen for udvidelsen højere end det danske formandskab i første omgang havde lagt op til, men stadig inden for de økonomiske rammer, der tidligere var aftalt.

EU-udvidelsens pris

De direkte omkostninger ved en udvidelse af EU blev første gang behandlet af stats- og regeringscheferne på Det Europæiske Råds møde i Berlin i marts 1999. Den økonomiske ramme, der blev fastsat for udvidelsen på dette møde, kaldes »Berlin-loftet«.

Konklusionerne i Berlin var baseret på et scenario om en udvidelse i 2002 med seks lande. Situationen er i dag, som bekendt, en anden, idet udvidelsen kommer til at omfatte ti lande. Kommissionen udarbejdede på baggrund af denne forventning et nyt skøn over udgifterne, der blev offentliggjort i en informationsnote fra januar 2002. Finansministeriet skønnede efterfølgende, på baggrund af Kommissionens notat, at det danske EU-budgetbidrag vil blive forøget med cirka 0,5 mia. kr. i 2004, 1,0 mia. kr. i 2005 og 1,2 mia. kr. i 2006 som følge af udvidelsen.

Det fremgår af konklusionerne fra topmødet i København 2002, at de udvidelsesrelaterede udgifter i perioden 2004-2006 for et EU med 25 medlemmer skal holde sig under et »loft« på lige knap 41 mia. euro (hhv. 11,2 mia. euro i 2004; 13,8 mia. i 2005 og 15,9 mia. i 2006). Det skal dog bemærkes, at beløbene er fastsat i 1999 priser.

Det fastsatte »loft« (41 mia. euro) skal dække de udvidelsesrelaterede udgifter til landbrug, strukturforanstaltninger, interne politikker, administration samt udgiften til en særlig likviditetsfacilitet og midlertidig budgetkompensation til de ti nye lande. Aftalen i København om den finansielle ramme holder sig, som nævnt, under »Berlin-loftet«.

Tiden frem til 2004

Frem til selve optagelsen af de ti ansøgerlande den 1. maj 2004 vil der ske en overvågning af landenes evne til at opfylde de givne tilsagn, dels for at give ansøgerlande en yderligere rettesnor, dels for at give de nuværende EU-lande en garanti. Beskyttelseskláusuler gør det muligt at træffe foranstaltninger for at tackle en uforudset udvikling, som måtte vise sig i løbet af de første tre år efter tiltrædelsen (mere herom i afsnittet om »Sikkerhedsmekanismer«).

Tiltrædelsestraktaten forventes at kunne undertegnes den 16. april 2003 på Akropolis i Athen. Selve tiltrædelsestraktaten vil være kortfattet og bestå af tre artikler. Artikel 1 handler om, at de ti tiltrædende lande bliver medlem af EU, samt at der tilknyttes en tiltrædelsesakt til tiltrædelsestraktaten, hvori betingelserne for landenes medlemskab anføres og de nødvendige

ændringer af de grundlæggende traktater. Artikel 2 omhandler ikrafttrædelsesdato og ratifikationsprocedure, og artikel 3 omhandler deponering af traktaten hos den italienske regering. Tiltrædelsestraktaten, og de tilknyttede annekser, appendikser og protokoller, er i alt cirka 6000 sider.

På nuværende tidspunkt har ni af de ti ansøgerlande meddelt, at de vil afholde folkeafstemning om medlemskab af EU. Nogle lande har fastsat dato for folkeafstemningen (se faktaboks).

Folkeafstemninger om EU-medlemskab i ansøgerlandene

Land	Dato for folkeafstemning
Ungarn	12. april 2003
Polen	8. juni 2003 (foreløbig)
Slovakiet	16.-17. maj 2003
Slovenien	23. marts 2003
Tjekkiet	15.-16. juni 2003
Malta	8. marts 2003
Litauen	11. maj 2003 (foreløbig)
Estland	14. september 2003
Letland	20. september 2003
Muligvis folkeafstemning om genforening og EU-medlemskab på Cypern den 30. marts 2003	

Såfremt tiltrædelsestraktaten bliver ratificeret af ansøgerlandenes parlamenter (formentlig afhængig af resultaterne af folkeafstemningerne), forventer DER, at alle ti tiltrædende stater kan deltage fuldt ud i valget til Europa-Parlamentet i 2004. Alle nye EU-lande deltager endvidere fuldt ud i den næste regeringskonference - som er en serie af forhandlinger mellem medlemsstaterne - hvor der vil blive vedtaget ændringer til de nuværende traktater.

Tidslinie for Tiltrædelsestraktaten (2003)

Ultimo januar 2003	Ultimo januar/ primo februar 2003	Medio februar 2003	19. februar 2003 (ikke bekræftet)	Ultimo marts 2003	9. april 2003	16. april 2003
Udkast til Tiltrædelsestraktat færdig	Forelæggelse for Europa-Parlamentet, Kommissionen og ansøgerlandene	Juridisk - lingvistisk godkendelse	Kommissionens holdning	Endelig udgave på 21 sprog	Samstemmende udtalelse fra Europa-Parlamentet	Undertegnelse på alle sprog på Akropolis i Athen

Bulgarien og Rumænien med i 2007

Selv om fokus på topmødet var på de ti lande, med hvem optagelsesforhandlingerne nu er afsluttet, var der også positive signaler til Bulgarien og Rumænien. DER noterede med tilfredshed de to landes fremskridt, samt at forhandlingerne befinder sig på et fremskredet stadium. DER bekræftede at, målet er at byde de to lande velkommen som medlemmer af EU i 2007.

I konklusionerne angående Bulgarien og Rumænien hedder det, at tiltrædelsesprocessens tempo bestemmes af landene selv, om end EU tilskynder til, at landene sætter mere gang i optagelsesprocessen. I den sammenhæng understregede EU især vigtigheden af reformer på det retlige og administrative område i Bulgarien og Rumænien.

DER tilsluttede sig Kommissionens forslag om markant forøgelse af førtiltrædelsesstøtten til Rumænien og Bulgarien. Bulgarien og Rumænien vil deltage i næste regeringskonference som observatører.

Tyrkiet fik »dato for en dato«

I dagene op til topmødet i København havde Tyrkiet givet anledning til mange skriverier i pressen, idet landet gjorde en indsats for at få DER til at meddele en dato for påbegyndelse af forhandlingerne mellem EU og Tyrkiet. Resultatet blev, at EU sendte et positivt signal til Tyrkiet i form af en »dato for en dato« forstået på den måde, at DER har forpligtiget sig til at vurdere (efter indstilling fra Kommissionen), om Tyrkiet lever op til de politiske Københavnskriterier på topmødet i december 2004. Tyrkiets ønske om at få en dato for påbegyndelse af forhandlingerne blev således ikke opfyldt.

Det tyrkiske regeringspartis leder, Recep Tayyip Erdogan, sagde på en pres-briefing fredag den 13. december i Bella Centret, at han var glad for en klar melding fra EU, om end han var skuffet over datoen. Erdogan udtalte, at Tyrkiet ville have fortrukket at begynde forhandlingerne med EU inden optagelsen af de ti central- og østeuropæiske lande, men at landet ville fortsætte samarbejdet med EU med henblik på at indlede optagelsesforhandlinger i 2004.

I løbet af fredagen lykkedes det i øvrigt Tyrkiet at få lavet en lille ændring i konklusionerne. Den oprindelige tekst lød:

»Hvis Det Europæiske Råd i december 2004 på grundlag af en rapport og en henstilling fra Kommissionen beslutter, at Tyrkiet opfylder de politiske Københavnskriterier, vil Den Europæiske Union indlede tiltrædelsesforhandlinger med Tyrkiet«. Slutteksten blev ændret med to ord, nemlig:

Tyrkisk deltager på topmødet i København d. 12.-13. december 2002.

»Hvis Det Europæiske Råd i december 2004 på grundlag af en rapport og en henstilling fra Kommissionen beslutter, at Tyrkiet opfylder de politiske Københavnskriterier, vil Den Europæiske Union **uden ophold** indlede tiltrædelsesforhandlinger med Tyrkiet«.

Sagt på topmødet

»Lad mig sige det rent ud. Det har ikke været nemt at blive enige i Tyrkiet-sagen. Men nu er det lykket, og det bør vi alle glæde os over«

Joscha Fischer, udenrigsminister i Tyskland

Det sender et signal om, at Tyrkiet havde sat meget prestige ind på at få en - for dem - positiv melding fra EU. Selv om Tyrkiet ikke fik en fast dato for åbning på forhandlingerne, fik Tyrkiet noget med hjem fra København. DER opfordrede Kommissionen til at forelægge et forslag til et revideret tiltrædelsespartnerskab og til at sætte yderligere skub i gennemgangen af lovgivningen. Sideløbende hermed vil toldunionen EF-Tyrkiet blive udvidet og uddybet, og EU vil endvidere foretage en væsentlig forøgelse af sin finansielle fortiltrædelsesstøtte til Tyrkiet.

Cypern

Situationen omkring Cypern var også på dagsordenen. DER opstiller i konklusionerne to scenarier for Cypern. I *scenarium 1* opnås der en løsning på konflikten mellem tyrkisk-cypriotiske del og den græsk-cypriotiske del. I så fald optages hele Cypern i EU, hvilket DER foretrækker.

I *scenarium II* findes der ikke en løsning på konflikten inden Cyperns optagelse i EU. I så fald »vil anvendelsen af gældende fællesskabsret blive suspenderet for så vidt angår den nordlige del af øen, indtil Rådet ændrer denne beslutning«. Det betyder i praksis, at kun den græsk-cypriotiske del af øen optages i EU i første omgang.

Det græske formandskab for EU har givet udtryk for at ville arbejde på højtryk for at finde en løsning på konflikten på Cypern inden den 28. februar 2003 baseret på FN's såkaldte »Annan-plan«.

Det udvidede EU og dets nabolande

Med udvidelsen af EU med otte central- og østeuropæiske lande samt Cypern og Malta bliver EU's ydre grænser væsentligt forandret. Dette tema blev også taget op i København. I den sammenhæng bekræftede EU sin støtte til landene på Balkan i deres bestræbelser på at tilnærme sig EU. Der skal holdes et topmøde mellem EU's medlemsstater og landene i stabiliserings- og associeringsprocessen den 21. juni, 2004, i Tessaloniki - den såkaldte Zagreb-proces II.

EU ønsker endvidere at forstærke forbindelserne til Rusland samt Ukraine, Moldova, Belarus og Middelhavslandene på grundlag af en langsigtet strategi, der skal fremme demokratiske og økonomiske reformer samt bæredygtig udvikling og handel.

Østrig og Portugal

Omkring kl. 19.00 fredag aften den 13. december kunne nyhedsbureauerne meddele, at forhandlingerne med ti ansøgerlande var lukket. Alligevel afholdt statsminister Anders Fogh Rasmussen først sit afsluttende pressemøde kl. 22.15. Årsagen var angiveligt, at Østrig og Portugal ønskede, at DER skulle behandle hhv. transit gennem alperne og portugisisk landbrug. Det betød, at:

- 1) DER anmodede Rådet om at vedtage en forordning om en midlertidig løsning for transitzug med lastvogne gennem Østrig i 2004-2006.
- 2) DER noterede sig, at Portugal mener, at der fortsat foreligger et specifikt problem med hensyn til den måde, hvorpå den fælles landbrugspolitik i øjeblikket anvendes på det portugisiske landbrug.

Ansøgerlandenes overgangsordninger

Resultatet af topmødet i København betyder i teorien, at alle EU's regler bliver fuldt ud gældende i ansøgerlandene fra det øjeblik, ansøgerlandene officielt er medlemmer af EU. Udgangspunktet for at blive medlem af EU er nemlig, at et land skal overholde de samme regler og leve op til de samme standarder som de øvrige medlemslande. Det betyder eksempelvis, at landene skal overholde regler om forbrugsgarantier, drikkevand, transport af slagtedyr og meget mere.

Men som oftest findes ingen regler uden undtagelser. For mange ansøgerlande kan det være svært at leve op til alle EU's regler fra første dag, og derfor er der i særlige tilfælde blevet givet overgangsordninger, som dog er tidsbegrænsede. De er desuden af begrænset rækkevidde og ledsaget af en plan med en klar tidsplan for den fulde implementering af EU's regelsæt. Sådan har det også været ved tidligere udvidelsesrunder i EU's historie.

Forhandlinger med de ti ansøgerlande har været delt op i 31 forhandlingskapitler. Nedenfor gennemgås i kort form de overgangsordninger, som de ti ansøgerlande og EU har forhandlet sig frem til (note 1).

Sagt på topmødet

»Vi har kastet den sidste byrde fra Jalta fra os«

Leszek Miller, premierminister i Polen, med henvisning til den aftale, der i 1945 delte Europa i øst og vest.

Varernes frie bevægelighed

Der er aftalt overgangsordninger på mellem to og fem år for Litauen, Polen, Slovenien, Cypern og Malta vedrørende fornyelse af markedsføringstilladelser for medicin. Herudover har Polen fået en 2-årig overgangsordning for anvendelse af eksisterende polske licenser for medicinsk udstyr.

Personers frie bevægelighed

Ansøgerlandene har accepteret en såkaldt 2+3+2 overgangsordning (omfatter ikke Cypern og Malta) for adgang til de nuværende EU-landes arbejdsmarkeder. Ordningen indebærer, at de nuværende EU-lande i to år opretholder nuværende regler for borgere fra ansøgerlandene. Det enkelte nuværende EU-land kan herefter beslutte, om man vil forlænge overgangsordningen først i tre år og derefter i yderligere to år. Ordningen giver mulighed for, at nuværende EU-lande kan iværksætte nationale liberaliseringer af arbejdsmarkedet fra tiltrædelsen eller i løbet af overgangsperioden. Danmark har, ligesom Sverige, Irland, UK og Holland (samt Norge og Island som led i EØS-aftalen), besluttet at åbne arbejdsmarkedet fra tidspunktet for de enkelte landes optagelse i EU. Overgangsperioden er gensidig, således at de kommende medlemslande har tilsvarende mulighed for at vente med at åbne deres respektive arbejdsmarkeder. Malta har opnået en syv-årig periode, indenfor hvilken en sikkerhedsmekanisme kan finde anvendelse, hvis det er nødvendigt på grund af udvidelsens konsekvenser på arbejdsmarkedet.

Tjenesteydelsernes frie bevægelighed

Der er aftalt en række overgangsordninger på mellem et og fem år vedrørende krav til visse kreditinstitutter (Cypern, Ungarn, Letland, Litauen og Polen), investorgarantiordninger (Estland, Ungarn, Letland, Litauen og Slovakiet), indskudsgarantiordninger (Estland, Letland, Litauen og Slovenien) og startkapital (Slovenien).

Forhandlinger ved Det Europæiske Råds møde i København d. 12.-13. december 2002.

Kapitalens frie bevægelighed

Alle ansøgerlandene (undtagen Slovenien) er blevet indrømmet overgangsordninger på mellem fem og 12 år for liberalisering af kapitalbevægelser, herunder udlændinges køb af fast ejendom (landbrugsjord, skovbrugsjord og sommerhus). Herudover tilbydes alle lande - på nær Polen, der fik en 12-årig overgangsordning - en sikkerhedsmekanisme, hvorved overgangsperioden på grund af alvorlige forstyrrelser kan forlænges i op til tre år,

såfremt Kommissionen finder belæg herfor. Slovenien ønskede ingen overgangsordning og fik derfor en syv-årig sikkerheds-mekanisme.

Herudover har Malta opnået en tidsubestemt ordning, som begrænser muligheden for at købe sommerhus på Malta til de EU borgere, som har været bosiddende på Malta i mindst fem år.

Konkurrencepolitik

Det er aftalt en række overgangsordninger på mellem to og otte år. Det gælder navnlig udfasning af skattebegunstigelsesordninger, som er i strid med EU's regler (Cypern, Malta, Polen, Slovakiet, Tjekkiet samt Ungarn), omstrukturering af stålsektoren (Tjekkiet og Polen) og støtte til omstrukturering af skibsværftssektoren (Malta).

Landbrug

Den mest omtalte overgangsordning under dette kapitel har været de ny medlemslandes indfasning i den direkte støtte. Overgangsperioden er på ti år startende med 25 pct. i 2004, 30 pct. i 2005 og 35 pct. i 2006. Herefter årlig ti pct. point stigning frem til 2013. Som supplement hertil har ansøgerlandene mulighed for »topping up« (note 2) til 55 pct. af EU-15-niveauet i 2004, 60 pct. i 2005 og 65 pct. i 2006. Fra 2007 må der toppes op med 30 pct. point over det gældende indfasningsniveau frem til slutpunktet i 2013. Alternativt kan ansøgerlandene vælge at toppe op fra det nationale støtteniveau, der gælder i 2003 for hver produktgruppe og lægge ti pct. point til det indfasningsniveau, der gælder i perioden frem til 2013. Uanset hvilken model der vælges, må det maksimale beløb dog ikke overstige det beløb, ansøgerlandene ville have modtaget fra EU ved fuld deltagelse i den direkte støtte.

Transportpolitik

Overgangsordninger er aftalt med de fleste ansøgerlande på forskellige områder. Der er aftalt en gensidig overgangsordning på op til i alt fem år for adgang til cabotagemarkedet (note 3) i henholdsvis EU- og ansøgerlandene med Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Polen, Tjekkiet og Slovakiet. Herudover er aftalt fra et- til seks-årige overgangsordninger for adgang til jernbanenettet (Ungarn og Polen), afgift på motorkøretøjer i indenlands transport (Ungarn og Malta), grænseværdier for lastbilers aksestryk på enkelte dele af indenlands vejnetværk (Ungarn og Polen), installering af kontrolapparater i enkelte køretøjer i indenlands transport (Letland, Litauen og Malta), brug af flyvemaskiner med høj lydstyrke (Ungarn og Litauen), finansielle kriterier for transportører i indenlands transport (Letland og Litauen) og teknisk kontrol med enkelte motorkøretøjer (Malta).

Skattelovgivning

De fleste lande har opnået enkelte et- til seksårige overgangsordninger. Cypern, Tjekkiet, Litauen, Polen, Estland, Letland, Bulgarien, Slovakiet og Slovenien har opnået fritagelse for registrering og opkrævning af moms for små og mellemstore virksomheder (SME) med begrænset omsætning (f.eks. under 10.000 € årligt). Herudover er der aftalt overgangsordninger på mellem tre og seks år med Tjekkiet, Litauen, Polen, Estland, Letland og Slovakiet for tilpasning til EU's minimumsafgifter på cigaretter. Tjekkiet, Slovakiet og Bulgarien kan opretholde lavere afgifter for frugtavleres destillation til eget brug, og Ungarn kan i en fireårig overgangsperiode opretholde lavere punktafgifter for små destillerier. En etårig overgangsordning er aftalt med Polen vedrørende afgift på en bestemt type brændstof. Estland har fået fem år til fuldt ud at tilpasse sig EU's direktiv om fælles beskatningsordning for moder- og datterselskaber fra forskellige medlemsstater. Endelig har enkelte lande opnået overgangsperioder fra et til fem år for gradvis tilnærmelse til EU's minimummomssatser på forskellige produkter og tjenesteydelser.

Social-, sundhed- og arbejdsmarkedspolitik

Der er aftalt overgangsordninger på henholdsvis to og fire år med Ungarn og Bulgarien vedrørende maksimalt tjæreindhold i cigaretter. Herudover er en række overgangsordninger på mellem et halvt til to år aftalt med Polen, Malta, Slovenien og Letland vedrørende forskellige direktiver angående sikkerhed på arbejdspladsen.

Energi

Overgangsordninger på mellem to og otte år er aftalt med alle ansøgerlande (undtagen Ungarn) vedrørende opfyldelse af olie-lagerforpligtelsen på 90 dages forbrug. Herudover har Estland fået en overgangsordning på fem år til at gennemføre eldirektivet, og Tjekkiet har fået et år til gennemførelse af gasdirektivet.

Miljø

De fleste ansøgerlande har opnået en række overgangsordninger på mellem et og 14 år for særligt omkostningstunge EU-krav. Det gælder eksempelvis drikkevand, spildevand, affaldshåndtering og visse typer luftforurening. Herudover har Malta opnået en overgangsordning på fem år for fangst i fuglefælder af syv finkearter med henblik på etablering af et avlsprogram.

Toldunion

Ungarn har opnået overgangsordning på tre år angående import af en bestemt type aluminium.

Fiskale og budgetmæssige bestemmelser

Midlertidig budgetkompensation (maksimalt tre år) er aftalt med de lande, hvis nettoposition efter medlemskab er dårligere end året inden tiltrædelsen (2003) som modtagere af førtiltrædelsessupport.

Områder uden overgangsordninger

- **Selskabsret**
- **Fiskeri:** Der er enighed om tekniske bevaringsforanstaltninger med Letland (særligt adgangsregime for Riga-bugten) og med Malta (særsendt kontrolregime inden for 25 sømil).
- **ØMU:** Ingen overgangsordninger. Ansøgerlandene deltager indtil videre ikke i ØMU'ens tredje fase, euroen. I følge Københavnskriterierne må nye medlemmer af EU »være i stand til at påtage sig de forpligtelser, der følger af et medlemskab, herunder acceptere målet om en politisk, økonomisk og monetær union«. Nye medlemmer forventes derfor at indføre euroen, når de er klar til det. Det ventes dog ikke at ske fra 2004.
- **Statistik**
- **Industripolitik**
- **Små og mellemstore virksomheder**
- **Forskning og teknologisk udvikling**
- **Uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdom**
- **Telekommunikation og informationsteknologi**
- **Kultur og audiovisuel politik**
- **Regionalpolitik og koordinering af strukturinstrumenter**
- **Folkesundhed og forbrugerbeskyttelse**
- **Samarbejde om retlige og indre anliggender**
- **Eksterne relationer**
- **EU's Fælles Udenrigs- og sikkerhedspolitik.**
- **Finansiell kontrol**
- **Institutioner**

Sikkerhedsmekanismer

Centralt i denne udvidelse har været at nå til enighed om etablering af såkaldte sikkerhedsmekanismer. Ved denne udvidelse er der etableret to typer sikkerhedsmekanismer. En generel økonomisk sikkerhedsmekanisme og specifikke sikkerhedsmekanismer.

En generel økonomisk sikkerhedsmekanisme kan tages i anvendelse af såvel de nye som de nuværende medlemmer af EU, såfremt der opstår alvorlige problemer i en økonomisk sektor eller en alvorlig forværrelse af den økonomiske situation i et bestemt område. Det er op til Kommissionen at komme med forslag til relevante måder at iværksætte beskyttelsen på. Denne type sikkerhedsmekanisme har også været anvendt ved tidligere udvidelsesrunder. Blandt andet fik Østrig, Sverige og Finland en etårig sikkerhedsmekanisme, da de blev medlem i 1995. Denne gang vil der være tale om en varighed på tre år for alle ansøgerlandene.

De specifikke sikkerhedsmekanismer omhandler generelt situationer, hvor et ansøgerland ikke efterlever de forpligtelser, det har påtaget sig i forbindelse med optagelsesforhandlingerne. De specifikke sikkerhedsmekanismer er rettet mod det indre marked og retssamarbejdet. De beskyttelsesforanstaltninger, som måtte blive taget i brug, må dog ikke fungere som skjulte handelshindringer. Hvor den generelle økonomiske sikkerhedsmekanisme gælder for såvel nuværende som nye EU-lande, kan de specifikke sikkerhedsmekanismer kun påberåbes af nuværende medlemsstater/Kommissionen. De specifikke sikkerhedsmekanismer gælder i tre år.

Målet med de specifikke sikkerhedsmekanismer er at kunne sætte hurtigt og effektivt ind over for brud på EU's regelsæt uden aktivering af tidskrævende og formelle traktatkrænkelssager, som vil belaste EF-Domstolen.

I øvrigt findes i EU's regelsæt en række eksisterende sikkerhedsmekanismer, som gælder for såvel nuværende som nye medlemmer af EU. Det gælder f.eks. inden for fødevarerikkerhed og transportreglerne.

Institutionelle ændringer efter udvidelsen

På Det Europæiske Råds møde i Nice 2000 blev der - i form af Nice-traktaten - opnået politisk enighed om, hvordan EU's institutioner skal sammensættes og fungere med et øget antal medlemmer af EU. Kort fortalt fastsætter Nice-traktaten, hvor mange pladser ansøgerlandene skal have i Europa-Parlamentet, hvor mange stemmer ansøgerlandene skal have i Rådet,

Europa-Parlamentets mødesal i Strasbourg

organiseringen af Kommissionen osv. Der er i Nice-traktatens bestemmelser om de institutionelle ændringer ikke taget højde for Tyrkiet som EU-medlem.

De ti ansøgerlande er sat til at blive medlemmer af EU den 1. maj 2004, hvilket betyder, at landene bliver medlemmer af EU i slutningen af en EP-valgperiode samt før Nice-traktatens bestemmelser omkring såvel stemmewægte i Rådet som organiseringen af Kommissionen træder i kraft. Derfor er der behov for overgangsperioder for så vidt angår ansøgerlandenes deltagelse i disse EU-institutioner.

For Europa-Parlamentet er der tale om følgende overgangsperiode (note 4). Ifølge Nice-traktaten er antallet af pladser i Europa-Parlamentet sat til 732 efter udvidelsen. I en overgangsperiode - fra Rumænien og Bulgarien bliver medlemmer af EU til Europa-Parlamentsvalget

i 2009 - kan antallet af parlamentsmedlemmer dog overstige dette tal. Dette skyldes, at der ved fordelingen af pladserne er taget udgangspunkt i, at de 732 pladser i Europa-Parlamentet skal fordeles mellem 27 lande, hvilket vil være tilfældet, når og hvis alle tolv ansøgerlande er blevet medlemmer af EU. De to lande som med sikkerhed ikke kommer med i EU fra den 1. maj 2004 er Rumænien og Bulgarien. Det vil sige, at der efter valget i 2004 er 50 pladser ud af de 732, som ikke er udnyttet, da de tilkommer Bulgarien og Rumænien. Disse uudnyttede 50 pladser er herefter fordelt forholdsmæssigt mellem medlemslandene efter en afgang fra Rådet.

Ifølge konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i december 2002 tilstræbes det, at Bulgarien og Rumænien kan optages som medlemmer af EU i 2007. Det betyder, at disse to lande efter planen bliver medlemmer af EU på et tidspunkt, hvor

Midlertidige institutionelle ændringer i Europa-Parlamentet og Rådet

Land	Antal stemmer i Rådet (kvalificeret flertal), Maj-november 2004.	Antal pladser i Europa-Parlamentet, Maj-juni 2004.
Tyskland	10	99
UK	10	87
Frankrig	10	87
Italien	10	87
Spanien	8	64
Polen	8	54
Nederlandene	5	31
Belgien	5	25
Grækenland	5	25
Portugal	5	25
Tjekkiet	5	24
Ungarn	5	24
Sverige	4	22
Østrig	4	21
Danmark	3	16
Finland	3	16
Irland	3	15
Slovakiet	3	14
Litauen	3	13
Letland	3	9
Slovenien	3	7
Estland	3	6
Cypern	2	6
Luxembourg	2	6
Malta	2	5
I alt	124	788

landenes uudnyttede pladser fra valget i 2004 er fordelt mellem de øvrige medlemslande. Rumænien og Bulgarien skal derfor for det første have tildelt det antal pladser, landene er berettigede til efter fordelingsnøglen i Nice-traktaten. Derudover skal der også i forhold til Rumænien og Bulgarien foretages en forholdsmæssig korrektion. Når de øvrige medlemslande har fået tildelt ekstra pladser, skal nye medlemslande også have forholdsmæssigt lige så mange ekstra pladser for at undgå diskrimination.

Er det ikke, som forventet, ti lande, som optages i EU pr. 1. maj 2004, skal Rådet træffe en ny afgørelse om den forholds-mæssige fordeling af de uudnyttede pladser i Europa-Parlamentet. Antallet af medlemmer skal ligge så tæt på 732 som muligt. Ved fordelingen af de uudnyttede pladser må ingen medlemsstat få flere mandater end efter den nuværende fordeling. Danmark vil fra sommeren 2004 være tildelt 13 pladser, og da der i dag er 16 danske medlemmer af Parlamentet, betyder det, at Danmark højst kan få tildelt tre af de uudnyttede pladser (note 5). Tyskland og Luxembourg vil som de eneste lande ikke få del i de ekstra pladser, da Nice-traktaten ikke reducerer deres nuværende antal europa-parlamentarikere.

Der vil også være en overgangsperiode for de enkeltes landes stemmer i Rådet. Kvalificeret flertal i perioden fra ansø-gerlandene bliver medlemmer af EU til 1. november 2004, hvorfra Nice-traktatens bestemmelser om stemmewægte i Rådet gælder, er mindst 88 stemmer for ud af i alt 124 stemmer (når forslaget ikke er fremsat af Kommissionen, skal de 88 stemmer

Institutionelle ændringer i Europa-Parlamentet og Rådet

Land	Antal stemmer i Rådet (kvalificeret flertal). Fra 1. november 2004.	Antal pladser i Europa-Parlamentet 2004-2009 (Bulgarien og Rumænien ikke medregnet).
Tyskland	29	99
UK	29	78
Frankrig	29	78
Italien	29	78
Polen	27	54
Spanien	27	54
Nederlandene	13	27
Grækenland	12	24
Tjekkiet	12	24
Belgien	12	24
Ungarn	12	24
Portugal	12	24
Sverige	10	19
Østrig	10	18
Slovakiet	7	14
Danmark	7	14
Finland	7	14
Irland	7	13
Litauen	7	13
Letland	4	9
Slovenien	4	7
Estland	4	6
Cypern	4	6
Luxembourg	4	6
Malta	3	5
I alt	321	732

være afgivet af mindst to tredjedele af medlemslandene). Er det færre end ti nye lande, der bliver medlemmer af EU fra den 1. maj 2004, skal Rådet træffe afgørelse om tærsklen for det kvalificerede flertal, så dette kommer til at ligge så tæt på 71,26% af det samlede antal stemmer som muligt.

Kvalificeret flertal fra den 1. november 2004 (forudsat ti nye lande er blevet medlemmer) er mindst 232 stemmer for, ud af i alt 321 stemmer, samt at et flertal af medlemslandene skal stemme for, når forslaget er fremsat af Kommissionen, eller to tredjedele af medlemslandene skal stemme for i alle andre tilfælde. Et kvalificerede flertal kræver desuden, at et flertal af lan-

Sagt på topmødet

»Når vi ser tilbage på Europas historie gennem mange hundrede år, tænker på alle de krige og ødelæggelser, og tænker på, at nu genforener vi Europa, så synes jeg virkelig, at dette er et øjeblik, vi kan være stolte af«

Tony Blair, premierminister i Storbritannien

dene stemmer for, samt at flertallet udgør mindst 62% af EU's befolkning. Er det færre end ti nye lande, der bliver medlemmer af EU fra den 1. maj 2004, skal Rådet træffe afgørelse om en anden tærskel for det kvalificerede flertal.

Ang. Europa-Kommissionen vil de nye EU-landes kommissærer (én fra hvert land) træde ind i den nuværende Kommission fra den dag, de officielt er medlem af EU til den 31. oktober 2004. Ansøgerlandenes kommissærer er dog uden portefølje. Herefter vælges en ny Kommission i overensstemmelse med bestemmelserne i Nice-traktaten, hvilket blandt andet betyder, at hvert medlemsland har én kommissær. Den nye Kommission tiltræder den 1. november 2004.

Det roterende formandskab

Når de nye lande bliver medlem af EU, rejser det også spørgsmålet om det roterende formandskab. Foreløbig er det besluttet, at det nuværende rotationsprincip fortsætter indtil slutningen af 2006. Det betyder, at Finland bliver det sidste land, som skal varetage EU-formandskabet efter den nuværende model. Hvordan formandskabet skal fungere efter 2006 vides indtil videre ikke. I øjeblikket tages denne diskussion op i mange fora, eksempelvis i EU-konventet og i nogle medlemsstater. Det er endvidere sikkert, at temaet vil dukke op på den næste regeringskonference, som forventes at begynde i andet halvår af 2003. EU har lovet, at der vil foreligge en beslutning så hurtigt som muligt, senest ét år efter ansøgerlandenes tiltrædelse til EU.

Sagt på topmødet

»Det danske formandskab har gjort et fantastisk stykke arbejde. Det har været utrolig vanskeligt at styre disse forhandlinger med ti kandidatlande, der har helt forskellige problemer og forskelligt udgangspunkt«

Janez Drnovsek, premierminister i Slovenien

Sagt på topmødet

»For første gang i historien vil Europa blive ét, samlingen er befolkningens vilje. Aftalen, vi har nået i København, repræsenterer EU, når det er bedst. Lederskab, solidaritet og beslutsomhed«

Romano Prodi, formand for Europa-Kommissionen

Sagt på topmødet

»Dette er et i sandhed historisk øjeblik. Den aftale, som blev opnået på dette møde, vil være et monument for den lovende nye æra for et helt og udelt Europa. Vi har lagt årtiers deling af Europa klart bag os. Vi har endeligt lukket de blodige kapitler fra den Kolde Krig og to Verdenskrige, som hærgede Europa og dets befolkninger«

Anders Fogh Rasmussen, statsminister i Danmark

Noter:

- 1) Afsnittet er baseret på et notat fra Udenrigsministeriet den 30. december 2002 (EUU Alm. del - bilag 443 (2002-03)).
- 2) »Topping up« betyder, at der ud over støtten fra EU tillægges yderligere national støtte, som finansieres af landet selv.
- 3) Kystfartsmarkedet (maritim transport)
- 4) Ret beset er der også tale om en overgangsperiode fra ansøgerlandene bliver medlemmer af EU til EP-valget i juni 2004 (se tabel).
- 5) Det er besluttet, at Danmark får tildelt én af de uudnyttede pladser.